

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Konu : Vekalet aylığı, zam ve tazminat
ek ödeme

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi göre dolu veya boş kadrolara vekâleten atanan personele yapılacak ödemeler hususunda birimlerimizde oluşan tereddütlerin giderilmesi amacıyla aşağıda belirtilen açıklamaların yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

1-Vekâlet aylığının ödenmesi

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartları” başlıklı 86 ncı maddesinde; “Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekâleten yürütülmesi halinde **aylıksız vekâlet asıldır. ...** Aynı kurumdan birinci fıkrada sayılan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekâlet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, ... Vekâlet aylığı ödenir...

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilir. ...” ve 175 inci maddesinde; “Bir göreve vekâleten atanan memurlara **vekâlet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, ...** verilir. ...

Ancak, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet edenlere vekâlet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur. ...” hükümlerine yer verilmek suretiyle, dolu kadrolara vekâlet halinde vekâlet aylığı ödenmesi öngörülmüşken, boş kadrolara vekalet halinde ise vekalet aylığının ödenmesi mümkün bulunmamaktaydı.

Ancak Anayasa Mahkemesi, 13/10/2012 tarihli ve 28440 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5/7/2012 tarihli ve E. 2012/11, K.2012/104 sayılı kararıyla, 86 ncı maddede geçen “**birinci fıkrada sayılan**” ibaresini iptal etmiş ve iptal gerekçesi olarak; “İptali istenen “... birinci fıkrada sayılan...” ibaresiyle, aynı kurumdan vekil olarak atanan memurlardan vekâlet aylığı hakkı tanınanlar, 657 sayılı Kanun’un 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen kanunî izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle meydana gelen ayrılmalar dolayısıyla vekâleten atananlarla, yani dolu kadroya vekâlet edenlerle sınırlandırılmış; emeklilik, istifa, ölüm veya naklen atama gibi bir nedenle sürekli bir biçimde boşalan kadrolara vekâleten atananlara vekâlet aylığı ödenmesinin yolu kapatılmıştır. Dolayısıyla kurum içinden dolu kadroya vekâleten atanan memur aylığa hak kazanırken, kurum içinden boş kadroya vekâleten atanan memur vekâlet aylığı hakkından mahrum kalmaktadır.

Anayasa’nın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir.

Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden ayrı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlâl edilmiş olmaz.

Kanun koyucunun, istisnâî bir nitelik taşıyan vekâleten atama yoluna, boş kadrolar yönünden gereksiz olarak başvurulmasını engellemek ve idareyi boşalan kadrolara asaleten atama yapmaya zorlamak amacıyla boş kadro ile dolu kadro arasında ayırım yaptığı anlaşılmaktadır. Ancak boş ya da dolu kadroya vekâlet eden memurların yaptıkları işin niteliği aynı olduğu halde bunlar arasında vekâlet aylığı yönünden **kadronun boş veya dolu olmasına göre ayırım yapılması eşitlik ilkesine aykırıdır.**" ifadelerine yer verilmiştir.

Söz konusu kararda özetle, vekâlet aylığı ödenmesinde kadronun boş veya dolu olmasına göre ayırım yapılmasının Anayasanın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "**Anayasa Mahkemesinin kararları**" başlıklı 153 üncü maddesinde de; "...Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

...
İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar." hükmüne yer verilerek, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümeyeceği, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren ileriye dönük olarak sonuç doğuracağı ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, Anayasa Mahkemesinin mezkur kararı çerçevesinde, kurum içerisinden boş kadrolara vekaleten atanan memurlara, vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, **söz konusu kararın Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdiği 13/10/2012 tarihinden itibaren** vekalet edilen kadronun unsurları esas alınarak vekalet aylığı ödenmesi gerekmektedir.

2-Vekâleten atamalarda 657 sayılı Kanunun 152 nci maddesinde öngörülen zam ve tazminat farklarının ödenmesi:

657 sayılı Kanunun 152 nci maddesine istinaden 05/05/2006 tarihli ve 26159 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararın 9 uncu maddesinde; " (1) 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca;

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet ettirilene;

aa) Vekâletin, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

bb) Vekâletin, Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadro veya görevler için ilgili Bakan, diğer kadro veya görevler için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşınmaları,

kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanunun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

2) aa) Esas ve usule ilişkin olarak yukarıda belirtilen şartları bir arada taşımayanlara,

bb) Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, geçici görev, vekâlet, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs veya seminer nedeniyle görevlerinden ayrılanlara vekâlet edenlere,

cc) Vekâletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekâlet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),...

Vekâlet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.” hükmüne yer verilerek anılan şartları taşıyan ilgililerin vekâlet ettikleri kadro veya görevler için öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki farkın vekâlet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekâlet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödeneceği, ancak mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni gibi mezkûr hükümde sayılan durumlarda vekâlet edenlere vekâlet nedeniyle zam ve tazminat ödenemeyeceği ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, zam ve tazminat farklarının nasıl hesaplanacağına ilişkin olarak 160 Seri Nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde örnekleme yapılmak suretiyle detaylı bir biçimde açıklanmıştır.

Tebliğ’de açıklanan bir örneğe aşağıda yer verilmiştir.

KİMYAGER (asli kadro)	ŞUBE MÜDÜRÜ (vekalet edilen kadro)	
Hakedişler		
Zam Tutarı	$2.175 \times 0,01353 = 29,43$	$2.400 \times 0,01353 = 32,47$
Tazminat Tutarı	$9.500 \times 0,04265 \times \% 130 = 526,78$	$9.500 \times 0,04265 \times \% 145 = 587,50$
Zam ve Tazminat Toplamı	556,21	619,98
Kesintiler		
Damga Vergisi	$556,21 \times \% 006 = 3,34$	$619,98 \times \% 006 = 3,72$
Gelir Vergisi	$29,43 \times \% 15 = 4,41$	$32,47 \times \% 15 = 4,87$
Kesinti Toplamı	7,75	8,59
Net Tutar	$(556,21 - 7,75) = 548,46$	$(619,98 - 8,59) = 611,39$
Fark		$611,39 - 548,46 = \mathbf{62,93}$

Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, zam ve tazminatların fazla olanın ödenmesi şeklinde değil, vekâlet edilen kadro veya görevler için öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarı arasındaki farkın ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında; “Birinci fıkra kapsamına giren personelden; kurumlarınca bir kadroya kurum içinden veya kurum dışından vekâlet ettirilene, vekâletin 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine istinaden yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekâlet görevinin Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadrolar için ilgili bakan, diğer kadrolar için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi, vekâlet eden

personelin asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranan kadrolar için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dâhil) taşınması kaydıyla **vekâlet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedan fazla olması halinde, aradaki fark**, vekâlet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenir.

Ancak, mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık ve refakat izni, geçici görev, vekâlet, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitim, seminer ve kurs nedenleriyle görevlerinden ayrılanlara vekâlet edenlere bu şekilde ödeme yapılmaz.

Ücret ve tazminatları ek 10 uncu maddeye göre ödenenlere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumlarda görev yapan personele ve bir kadroya açıktan vekil olarak atanarlara bu madde uyarınca ek ödeme yapılmaz.” denilmek suretiyle de, bir kadroya vekalet edenlere, vekalet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedan fazla olması halinde aradaki farkın ödeneceği belirtilmiştir.

Bu çerçevede, gerekli şartları taşınmaları şartıyla vekâlet edilen kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedan fazla olması halinde, vekâlet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenebilecektir.

3-Teknik hizmetler sınıfında bulunup, İl Müdür Yardımcısı ve Şube Müdürlüğü kadrosuna vekâleten atanan ve zam ve tazminat farkı alan personele ayrıca ek özel hizmet tazminatı ödenmesi:

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi devlet memurlarına ödenecek iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamları ile özel hizmet tazminatı ve benzeri tazminatlar, anılan Kanunun 152 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Söz konusu maddenin “II.Tazminatlar” kısmının “A.Özel Hizmet Tazminatı” bölümünün (c) bendinde,

“Teknik Hizmetler Sınıfına dâhil kadrolarda bulunan personelden **açık çalışma mahallerinde fiilen çalışanlara**, buldukları kadrolar esas alınmak suretiyle, çalışılan her gün için belirlenecek oranlarda ve üçer aylık dönemler itibarıyla toplamı 60 puanı aşmayacak şekilde, dönem sonlarında ödenmek üzere ek özel hizmet tazminatı verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

Konuya ilişkin olarak yayımlanan 160 seri nolu Devlet Memurları Genel Tebliğinin 6 ncı fıkrasında, II sayılı Cetvelin (E) Teknik Hizmetler Bölümünün 6 ncı sırasında, **Teknik Hizmetler Sınıfına ait kadrolarda bulunan personelden**; büro, atölye, ısı santrali, laboratuvar, tesis (sosyal tesisler dahil), **işletme, fabrika ve hizmet binaları dışında olmak şartıyla** arazi, şantiye, inşaat, baraj, park, bahçe, maden, açık alanlarda kurulu tarım ve hayvancılık uygulama birimleri ve yol gibi **açık çalışma mahallerinde fiilen çalışanlara** (belirtilen mahallerde yapılan kontrollük hizmetleri dahil), çalışılan her gün için ayrıca %3.0, %2.0, %1.2 oranında ek özel hizmet tazminatının ödeneceği, ancak bu şekilde ödenecek ek özel hizmet tazminat toplamının üçer aylık dönemler itibarıyla %60, %40, %24 oranlarını aşmayacağı ve **bu ek özel hizmet tazminatının ödenmesinde ilgililerin kadrolarının esas alınacağı** ve faal durumdaki hizmet binalarının tadilat, bakım ve onarımı işleri açık çalışma mahalli kapsamında değerlendirilmeyeceği düzenlenmesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, bu ek özel hizmet tazminatının teknik hizmetler sınıfındaki personel için kazanılmış bir mali hak niteliğinde bulunmadığı ve maaşın da asli bir unsuru olmadığı açıktır. Söz konusu Ek özel hizmet tazminatı yapılan fiili çalışmalar karşılığında, görev yapılan birim amirince kontrol edilmek ve onaylanmak suretiyle ödenebilmektedir.

Bu çerçevede, teknik hizmetler sınıfına ait kadroda bulunup, İl Müdür Yardımcısı ve Şube Müdürü kadrosuna vekâleten atanan ve zam ve tazminat farkı alan personele gerekli şartları taşımaları kaydıyla, sadece fiili çalışma yapılan dönemlere ilişkin olarak ayrıca ek özel hizmet tazminatı ödenmesinin mümkün bulunduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Sadi KIZIK
Bakan a.
Strateji Geliştirme Başkan V.

DAĞITIM:
-Taşra Teşkilatı